

ТЕМИ ОТ МЕДИИТЕ

13.08.2012 г.

[Вестник Капитал](#)

✓ По-висок рейтинг за старото статукво

http://www.capital.bg/vestnikut/daily/politika_i_ikonomika/2012/08/12/1886505_po-visok_reiting_za_staroto_statukvo/

Рейтинговата агенция Standard&Poor's (S&P) повиши краткосрочните кредитни рейтинги на България в чужда и национална валута от "А-3" на "А-2". Това съобщи от Министерството на финансите, като поясни, че промяната е заради промяна в методологията на агенцията. "Повишаването на краткосрочните рейтинги е следствие на променена методология и отразява връзката между дългосрочните и краткосрочните рейтинги. Според новите критерии краткосрочният кредитен рейтинг се предопределя директно и само от дългосрочният. Като резултат повишението не отразява подобряване на оценката ни за краткосрочната кредитоспособност на България", се казва в изявлението на Standard&Poor's.

Високи оценки за опита

S&P все пак посочва, че рейтингът отразява високата им оценка за опита на правителството да провежда правилна фискална политика с нисък държавен дълг. Перспективите за икономически растеж пък остават солидни в средносрочен план въпреки очакваното забавяне за 2012 г. В голяма степен положителните изгледи са подкрепени от подобреното усвояване на европейските средства и други предимства на членството на страната в Европейския съюз. В контраст на тези силни страни експертите предупреждават, че България има сравнително нисък брутен вътрешен продукт на човек от населението и все още са възможни големи корекции на макроикономическите дисбаланси със свързаните от това рискове. Дългосрочният кредитен рейтинг на България пък остава без промяна - инвестиционния "BBB" със стабилна перспектива, уточнява агенцията. Това е второто стъпало над рейтингите от категорията "Junk" (боклук - смятани за високо рискови).

След началото на кризата рейтинговите агенции търпят постоянни критики за това, че държави и банки с първокласни оценки трябваше да бъдат спасявани. Много инвеститори, вярващи на кредитните рейтинги, пък понесоха загуби, а вече има и разминавания между реалните оценки на пазара и тези на агенциите.

Различното възприемане на риска

Пример за подценяване от агенциите спрямо пазарните оценки пък е България. В началото на юли правителството ни пласира петгодишни облигации с доходност 4.43%, а търсенето надхвърли предложените книжа шесткратно. Две седмици по-късно Испания, чийто рейтинг по S&P е BBB+, или едно стъпало над българския постигна 6.45% доходност по новоемитирани книжа с аналогична петгодишна срочност. Интересът към испанските облигации също беше по-нисък и презаписването на емисията беше само 2.1 пъти.

Българското правителство обаче изтъква повишените рейтинги или перспективата им като постижения на икономическата политика и в дните след като облигациите бяха пласирани, финансовият министър Симеон Дянков обяви, че очаква кредитният рейтинг на България да бъде повишен. Освен с S&P България има договор за определяне на кредитен рейтинг и с агенцията Moody's. Тя също е присъдила на страната ни рейтинг "Baa2", което по тяхната скала също е две стъпала над категорията "Junk". Без да имаме договор, с другата голяма агенция - Fitch (правителството го прекрати в началото на 2010 г.), тя продължава да оценява държавата ни и през юли потвърди рейтинг "BBB-" със стабилна перспектива, а по нейната скала това е само едно стъпало над рисковата категория.

✓ Държавната намеса може само да засили хранителната криза

http://www.capital.bg/politika_i_ikonomika/sviat/2012/08/12/1886522_durjavnata_namesa_moje_samo_da_zasili_hranitelnat_a/

Опитите на големи държави, вносителки на храни, да предпазят населението си от ефектите от върлуващата из САЩ и Източна Европа суша, може само да влошат ситуацията. Много правителства изчакват да купуват, докато тя опустошава реколтата на царевица, соя и пшеница във водещи в производството райони, и се надяват, че пазарите ще се успокоят и цените ще се нормализират. Държави като Мексико, където през 2007 г. се случват т.нар. тортила бунтове заради недостиг на храна, обаче вече не издържат и започват да пазаруват много, пише агенция Reuters. Страхувайки се, че сушата ще намали реколтата и в Черноморския регион, купувачите от Близкия изток също бързат към пазарите, за да задоволят нуждите си. "Домино ефект не е изключен и вероятно вече се случва – цените на зърното са нараснали с 50% от началото на юли", казва Питър Фам, директор на изследователския център Atlantic Council. Фам, който е съветник на редица правителства по стратегически въпроси, добавя пред Reuters: "Ако това се окаже истина, някои от най-слабите държави ще бъдат разклатени." В същото време Организацията по прехрана и земеделие на ООН (FAO) за първи път през тази година призна, че една нова криза може да се случи.

Отново на ръба

През 2007-2008 г. цените на храните скочиха поради комбинация от няколко фактора. Тогава поскъпна петролът, използван в производството на изкуствени торове, а на пазарите започнаха спекулации, примесени със забрана за износ от някои водещи селскостопански държави като Русия. В резултат пострадаха най-бедните държави в света, където имаше гражданско недоволство и дори бунтове заради високите цени. Скоро след това обаче глобалната икономика

изпада в рецесия и цените паднаха.

Този път причината е доста по-простичка – сушата в САЩ, които са водещи производители на царевица, пшеница и соя. През юни и юли цените на царевицата нараснаха с 60 на сто, а на соята - с 20%. Цената на пшеницата също скочи с 50% заради най-голяма суша от 1956 г. насам. Анализатори очакват, че това ще доведе до най-малката реколта от царевица от 1995 г. насам.

Ефектите от това ще са много дълбоки, тъй като царевицата е използвана при отглеждане на добитък и прасета, както и за производството на етанол за биогориво.

Няколко организации, включително хуманитарни агенции, правителства и хранителни компании, смятат, че последното увеличение на цените не е толкова сериозно, колкото през 2007-2008 г. Например Nestle очаква, че цените на използваните от тях суровини ще се успокоят през втората половина на тази година. По-рано през тази година обаче FAO не отдаде голямо внимание на проблема, но в четвъртък призна за наличието на рискове. "Цените имат потенциал да се покачат и занапред", заяви главният икономист и анализатор на FAO Абдулреза Абасиян пред Reuters. "Има потенциал нещата да се развият така, както през 2007-2008 г."

Ефектът за потребителите

Основното притеснение идва по линия на правителствената намеса. Ако започне държавна интервенция на някой от големите пазари, това може да се окаже заразно и за останалите и да изкриви ситуацията. Какво ще усети крайният потребител е трудно да се прогнозира заради различните политики за субсидиране и временна намеса.

Високите цени на царевицата и соята ще окажат влияние на цената на месото в по-богатите държави, които все още усещат ефектите от финансовата криза. "Последиците за хората от това ще са доста по-различни от увеличението на цените през 2008 г.", казва Пат Уестхоф, директор на изследователския институт за храна и селско стопанство към университета в Мисури. Докато бедните държави могат да изберат дали да търсят по-евтини доставчици, или просто да консумират по-малко, по-заможните страни могат да си позволят да плащат повече, което ще задържи търсенето високо. Това означава, че цените на царевицата и соята ще останат високи за по-дълго време, отбеляза Reuters. Производителите на свинско месо в Китай, където се търгува 60% от соята в света, вече са изправени пред по-високи цени за изхранване на животните, след като цената за тон достигна рекордните за страната 4048 юана (около 636 щатски долара – бел. ред.) в началото на август.

Сушата също така оказва влияние на Европа, включително и Испания, където се очаква реколтата на пшеница да намалее с 1/4 спрямо миналата година. Дълговата криза в страната усложнява нещата, тъй като банките са по-малко склонни да предложат финансиране на малките и средните производители. "Може да станем свидетели на фалирала клиници и месопроизводители в края на тази година, ако цените не се върнат към нивото от юни", казва селскостопанският анализатор Мигел Ангел Бергес от Merolleida.

[Вестник Сега](#)

✓ Служителите в 500 000 фирми могат да останат без пенсия

<http://www.segabg.com/article.php?id=612207>

Стотици хиляди българи са изправени пред опасността да не успеят да съберат нужните им документи за доказване на осигурителен стаж и доход заради недомислиците със задължителната пререгистрация на фирмите. Над половин милион работодатели, които не са се пререгистрирали, трябва да предадат осигурителната си документация в НОИ до края на 2012 г. За първите шест месеца обаче едва 9603 юридически и физически лица, прекратили дейността си на осигурители, са направили това. Самата процедура на приемането е доста трудоемка и бавна, тъй като всяка ведомост трябва да бъде проверена от контролори на НОИ. Още 1816 осигурители вече са предали документацията и за тях може да се издават документи за пенсиониране.

В същото време фирмите, които не са се пререгистрирали и служебно ще бъдат заличени от Търговския регистър, са 537 005. Те вече нямат право да развиват дейност, т.е. няма как да имат правопреемник, и според законодателни промени от началото на годината трябва да предадат цялата си осигурителна документация в НОИ до края на 2012 г. Става въпрос за обработката и сканирането на милиони ведомости за години назад и физически това няма да е възможно. По информацията на "Сега" се очаква през септември срокът да бъде удължен с година, но едва ли и той ще е достатъчен. За сравнение - от старта на осигурителния архив през 2005 г. досега е приета документацията на 23 284 фирми, а електронно обработените страници са 20.9 млн.

Ситуацията става още по-сложна, след като в средата на юли правителството прие промени в закона за Търговския регистър, с които се отменя изискването съдът в срок до 1 октомври 2012 г. да изпрати в Агенцията по вписванията списък с данните на фирмите, които не са поискали пререгистрация. Тези списъци трябваше да се качат на сайта на агенцията и така всеки заинтересован - гражданин, институция или кредитор, да откриват лесно какво се е случило с фирмата. Ако промяната мине и през парламента, хората, банките и кредиторите сами ще трябва да разследват къде е била последната регистрация на фирмата, да обикалят съдилищата и да търсят информация за съдбата им, за да си събират вземанията и документите за пенсиониране.

Според справката на агенцията най-много фирми, които не са пререгистрирани и ще бъдат заличени служебно - почти 444 000, са еднолични търговци.

От НОИ отдавна обясняват, че един от големите проблеми на хората преди пенсиониране е липсата на история на фирмите - промяна на собственика, на имената, на адреса, кога са останали без правопреемник и т.н. Така мнозина не могат да се ориентират дали старият им работодател е прекратил дейността си, за да си търсят документите от НОИ, или си има правопреемник, както и къде да открият новия адрес.

СЪВЕТ

Според трудовото и осигурителното законодателство работодателите са длъжни в срок от един месец от прекратяване на трудовите правоотношения да издават документи за пенсиониране на служителите си. От НОИ съветват при напускане на дадена работа хората да се възползват от това право, тъй като след години, дори да е изчезнал архивът на фирмата им, осигурителните документи ще се признават при пенсиониране. Същото могат да направят и работилите във фирмите, които ще бъдат служебно ликвидирани. На по-късен етап, когато от пазара на труда започнат да излизат хора със стаж само след 2000-ната г., хартиените документи вече ще станат излишни, тъй като ще може да се разчита на електронния персонален регистър.

✓ Иван Нейков: Трябва да се вдига още не само възрастта, а и стажът за пенсия за жените

<http://www.segabg.com/article.php?id=612156>

Иван Нейков е роден през 1955 г. в Хасково. По образование е юрист. Беше социален министър в правителствата на Стефан Софиянски и Иван Костов. По негово време бе направена първата пенсионна реформа. В момента е председател на Балканския институт по труда и социалната политика.

- Г-н Нейков, ЕК вече направи своите препоръки за затягане на условията за пенсиониране, но с доста задължителен тон към страните от ЕС. Какво означава това за България, ще скачат ли още възрастта, изискуемият стаж?

- Преди 2 г. започна една дискусия с хиляди участници, която приключи в началото на 2012 г. под формата на Зелена и Бяла книга за пенсионните модели на страните членки. На базата на нея бяха формулирани няколко задължителни стъпки, които всяка страна би трябвало да направи, ако иска да има две неща - високи пенсии и финансово стабилна осигурителна система. За съжаление от тези пет неща ние досега изпълнихме едно и половина. Започнахме стъпки за увеличаване на възрастта, но направихме само отделни стъпки по отношение на намаляването на ранното пенсиониране - мръднахме с малко, с 2 г., изискуемия стаж при военните и полицаите. Затова казвам, че препоръката е изпълнена наполовина.

- А какво още не сме направили?

- Има още минимум 3-4 неща, които са и много по-сложни и по които все още дори не сме в антрето. Първото е адаптирането на цялата ни икономика към обстоятелството, че в следващите 20-30 г. българските предприятия и учреждения ще работят преди всичко с възрастни работници. Българските работни места и организацията на работата в момента не отчитат този фактор - че нараства делът на възрастните работници и това ще продължи поне до 2020 - 2030 г. Следващото, което не е направено, е подготовката и адаптирането на системите за квалификация към нова целева група, а именно възрастни работници. Сега за първи път реално, а не заради отчетите, трябва да говорим за обучение през целия живот и преди всичко как това да става на работното място, защото това е предпочитаната форма за възрастните работници. Следващата много важна стъпка, която препоръчва ЕК, е нова политика на съвместяване на професионалния, личния и на семейния живот. По един начин това се прави за млади хора, по съвършено друг начин за по-възрастни хора.

- Това се знае от всички, въпросът е как да стане?

- Може би водещият пример е Дания, особено за професионалната квалификация на възрастните хора, както и за съвместяването на професионалния, личния и семейния живот. Това съвместяване означава нова политика на услуги, които възрастните работещи ще ползват. Услуги, свързани с тяхното семейство, с техните близки, които ние не предлагаме в момента.

- Т.е. да има кой да се погрижи за възрастните родители, когато си млад.

- Да, когато ти си на работа, или за малките ти деца. Или за внуците, когато ти си работещ дядо и баба. Затова говоря за широк кръг нови услуги, които трябва да се появят, за да има такова съвместяване. И следващата изключително важна, за мен на първо място препоръка на ЕС е задължителното осигуряване на широко достъпни мерки, които да гарантират остаряване в добро здраве. Това означава широк, и то лесен достъп до висококвалифицирана здравна услуга, означава профилактика. Не да лекуваш nelечима болест, а много по-рано да установиш наличието на такива симптоми. Означава условия на труд - да бъде предотвратено професионално заболяване. Възрастните работници са по-податливи на професионални заболявания. Ние здравеопазването над 65 г. го вкарваме в групата на геронтологията, а трябва да го вкарваме в групата на здраве на работещи. Държава, която увеличава пенсионната възраст, без да осигурява остаряване в добро здраве - с повече възможности за почивки, рехабилитации, профилактика и т.н., залага голяма бомба.

- Една от най-категоричните препоръки на ЕК е изравняването на възрастта на мъжете и жените. У нас тя и след мерките от 2010 г. и 2011 г. ще остане различна - за жените се вдига от 60 г. на 63 г., а за мъжете от 63 г. на 65 г. Появи се идея възрастта на мъжете на остане 63 г. и така да се изравнят. Разумна ли е?

- В момента имаме конкретен механизъм, по който увеличава възрастта с по 4 месеца на година, независимо дали съм съгласен с него или не. Най-лошото е отново, преди да сме го реализирали, преди да се стигне до края, пак да започнем да правим промени. Резките движения при осигурителните модели са най-нежеланата ситуация. Така че по-добре сега, без да отстъпваме от мерките, които сме предприели, да ги продължаваме преди всичко в посока намаляване на ранното пенсиониране и осигуряване здравето на възрастните работници. Но категорично няма да спрем на тази възраст, която в момента е посочена. Ще дойде момент, при който ще говорим за по-висока възраст, а първата стъпка, която трябва да се направи, е изравняване. И колкото по-рано я направим, толкова по-добре и за хората.

- Един от аргументите за изравняване на възрастта е, че жените така са дискриминирани, тъй като заради по-ранното си пенсиониране имат по-малък осигурителен принос и оттам по-ниски пенсии. До същото обаче води и разликата в осигурителния стаж, каквато у нас ще има и след края на увеличението му с по 4 месеца на година, тъй като за жените ще стане 37 г., а за мъжете - 40 г. Означава ли това, че и той трябва да се вдига?

- Със сигурност ще трябва да изравним и осигурителния стаж. Трябва да има един и същ механизъм за излизане в пенсия за мъжете и за жените. Различните условия, които водят до различен осигурителен принос, означават и по-ниски пенсии, затова се смятат за дискриминация. Съчетано с по-продължителния живот на жените и феминизирането на нископлатените професии това е почти сигурен паспорт към бедността.
- Няма ли опасност след време възрастните работници да легнат на социалната система поради липса на подходящи за тях работни места, тъй като се очаква технологиите да намаляват броя им и да увеличават изискванията за квалификацията на служителите?
- Ако погледнем днешната реалност, ще видим едно много симптоматично преориентиране на работодателите. В момента възрастните работници над 50 г. са много по-голям дял, отколкото работещите до 30 г., а безработицата е най-висока при младите работници. Това показва, че работодателите са обърнали една тенденция, която съществуваше много години - че младият работник е за предпочитане. Работодателите са започнали да разбират, че възрастните работници са добри работници. И от тази гледна точка двете най-застрашени групи на пазара на труда в следващите години не са възрастните, а младите работници, които сега навлизат, и нискоквалифицираните.
- Как се справя България със ситуацията, в която нямаме работни места, но имаме много възрастни работници, за които няма работа и влизат в социалните системи или търсят други вратички за доходи, като инвалидизиране?
- Би трябвало, когато търсим в каква посока да насочим бюджетните средства за подкрепа на безработните и на рисковите групи, да знаем какво търсят работодателите. В момента ни липсва тази част от пъзела. Вижте какво стана с ваучерната система за квалификация. Този инструмент, по принцип добър, в много голяма степен се реализира в две направления - език и компютърна грамотност. Въобще не сме сигурни, че точно това е трябвало на работодателите. Ако искаме наистина да посрещнем проблема, който идва след кризата, а именно, че новите технологии и съоръжения ще намалят необходимостта от труд, ние трябва да знаем какви работници ще търсят работодателите и да подготвяме работниците за тези изисквания. Но част от проблема е, че и самите работодатели нямат квалификацията да преценят какви качества трябва да имат техните работници.